

UNU SUROGATU ALU CARTOFILORU.

Cu templarile mai noue de in resaritu oculii (sic) europeanelora celi flamendi de cartofi — planta americana, s'au intorsu spre o alta planta resareteana asiatica, numita „Radecina de Jama“ care in resaritu de 6 seclii e cunoscuta. Acesta planta la botanici se tiene de genulu dioscorea ca si Jama de India orientala si occidentala, are inse totusi nescari proprietati specifice. Francesulu Decaisne si englezulu Lindley esaminandu aceasta planta atatu prin culturai, catu si pre in chemicai resolutiune, amendoi s'au unitu intru aceea parere, cumu ea dens'a in scurtu tempu ar' fi in stare de a pune capetu fometei de cartofi in tota Europa. Descriptiunea ei e armatori'a: — are radecini mari, perenali, alu carora capetu de asupr'a e ca pumnulu de grosu, era celu de desuptu se suptieza ca degetulu, si intra de unu cotu in pamentu. Cotorula celu de asupr'a pre pamentu, e ca o pena de gansa numai de grosu, si se invertste pre paru de a derept'a spre steng'a; are colore violeta cu pete mici albe impestriata. Ne avendu proptea se terie pre pamentu, si arunca radecini noue. In China e reslatita acesta planta de mai multe milie de ani sub nume de Sän-in si suplesce locul cartofiloru, há se si numesce cartofi de China. Mai multi gradenari francesi au cultivat'o de unu tempu incoce si au aflatu intr'ins'a urmatoriele proprietati: — 1) In privinti'a gustului si a nutrementului intrece pre cartofi. — 2) Da unu venitu mai mare si mai securu de catu cartofii, fiindu ca nu patemesce de morbulu cartofiloru. — 3) Cresce bene in pamentu secu arenosu (nesiposu), si da cea mai buna ocazitine a face din ocuri sterpe, locuri fructifere. — 4) Se sporcesc

forte tare, fora de a pierde teva din bunetatei marime si poterei nutritoria. — 5) Pote remane in pamentu cu anii, fora de a se strica (perennis). — 6) Culesa se pote tiene in celaria (pionitie), bordeie, grope, mai indelungatu de catu cartofii. — 7) Se fierbe mai curundu de catu cartofii.

Profesoriulu francesu Decaisne dice, cumu ea o planta, ca se pota ave prospectu in economia, are de a pleni nesce conditiuni anumite. — Acumu radecin'a de Jama plenesce tote conditiunile cate i se punu, caci ea prospereza in Francia forte bene, fora de asi pierde poterea nutritoria, au gustulu seu; ea e buna la gustu, clara (sic) si candu cruda, se fierbe au se frige curundu, si are gustulu farinei fécule; ea mai incoló e ca o pane buna de mancatu, si in tota templearea de preferitu cartofiloru.

Lindley prescrie pentru cultur'a ei in Anglia urmatoriele regule: Pentru prasirei se cauta radecinitiele cele mai mici, se grigescu preste ierna aparandule numai in contra gerului. Primavera se asiedia suptu brasda dese un'a lenga alt'a in pamentu aratu au sapatu afuadu. De unde esu preste pucinu afora nesce mladitie lungi, carii dupa ce au ajunsu la 6 arme se talia; taliaturele aceste se asiedia pre dung'a brasdei, incarcandule cu pucinetu pamentu. In tempu ploiosu arunca si aceste curundu radecine, in tempu sacetosu trebuescu udate. Dupa 15—20 zile incepu radecinele a se preface in fructuri. Totu-odata incepu a esi mai multe mladitie laterali ca pulii de cucuruзу, care sunt de a se rupe, pentru ca se fructifice mai bene radecinele. Fia care radecina face cate doue galci seu tubercule. Aceste au pre de in afora form'a cartofiloru, si colore sura s'au bruneta; in la intru miediu albu, opalinu, farmitiosu, pucinu laptosu

si celulosu, care fierbenduse preste pucinu se sbicesee cá si alu cartoffloru, cu care adeseori alterneza la gustu. Cercati si vedeti!

Dupa „G. G.“ M.

I M N Ū L

Moldo-România, pentru 25. Ianuarie 1856.

Zisa onomastikă a prea înălțatului Domn

ГРИГОРИЕ А. ГИКА ВВД.

Doamne antră nămintă
A Românilor popor,
Și înține harul tău
Pre Grigori Domnitor!

Moldova eare, să a ei lege
Ce din vremea ta moștenit,
Și înține harul tău
Pre Kalea tău trais fericit!

Direptatea în lume,
Frica către Dumnezeu,
Cu zărea cea deplină
Căpătare pe tronul Său.

Prețul strămoșii 's iocană vie
De fante vine, ce a plinit,
Așa a noastră virtutea fie
La strămoșii tăi de înmădit!

ХРОНИКЪ ТЕАТРАЛЪ.

Деакъ вре о датъ Хроника аз авт че спие, деакъ кънд дн шъпъ пана де феилетонист, м'ам къндит дн адевър ла тот че с'ар чере де ла mine, apoi, аста аз зрмат акъта, кънд сънт датор а да о релатіе де репрезентаціеа че аз зрмат алатъсаръ, Марді дн 24. Ianuarie, къ okaziea Onomasticei Pre Д. DOMN Стъпнитор; о репрезентаціе дн ачеле, кърора пі ръшъне адъчереа аминте, дді зимеште минтеа, те рънеште дн реціоанеле пльвѣте фькъндѣте а дорі алте асемене, дар prin зп контраст патрнал, дді алинъ идеіе ши дді атъдеште еспресіе. — Къчи дн адевър, мълдъміріе, емодіе ши съвеніріе че ле авем де ла

репрезентаціеа грекътъ, сънт аст-феліз, дкътъ пе се поате съ нъ ле копъндѣт, ши съ штім де есте съ ворым май диты, де мълдъміріеа пълвѣт денъсъ ши манифестатъ дитр'ен кип ка пічі о дініоръ, де възріеа чеа ам сімдіт'о, възнд къ ъ де фрѣтос ши плькътъ а се кळेце фрѣктеріеа вінефачерімор сътпате, де есвътіреа піесеі д скопъа меніреі сале, саз де жокъа ши нимеріреа акторімор. Трѣпа національ, съв діректіеа вред пікълзі еі Діректор ши актор, D. Azkian, аз воітъ съ сървезе prin о піесъ локаль, сеара дн 24. сепр 25. Ianuarie, ацънъа аніверсалеі; еа днсъ днтім-пінъ гректате къ атъта май таре, къ кът се череа а авѣ о піесъ де okazie, національ, каре нъ дн-фьдоша програма, еар тімпъа скърт се опънеа ла о поъ компънере. О септѣшъпъ днсъ аз фост де ацънс, ка съ паскъ о пасторалъ орідіналь, дн феліза лзі Міртіа ши Хлое, а Плъешлзі, а лзі Петръ Рарешеге; че сънт ресъріте дн літератъра поастръ, съ се днведе, съ 'і се араңзеze мзкіа ши съ се езекутеze къ зп аша свкъес, дкътъ, Діректіа вредем къ ар фі мълдъмітѣ съ аивъ такар зече деасемене. Къчи, чіне аз асістат ла рьдіна-реа кортінеі, чіне ш'аз арънкат окіі асвпра фьн-дълзі сченеі, днфьдошитор артелор дъреі къ п-теле Пріндълзі Грігоріе Гіка, чіне ар фі възът тавлозла віз де мълчіері ши гренадірі дн позіціеа респектоасе, де фіі кътръ зп пърінте ізвіт, ши азінд мзкіа імнълзі, къ сіпчеріе кзвінте, кътате де кътръ гръпъ дн кор де dame ши варваді, ши нъ с'ар фі сімдіт електрїзат аші аместека гласъа дн мезъа іммітелор детъзърі де зра, каре аз салъат Ложа Домнеаскъ? — Репрезентаціеа фінд компъсъ дн піеселе челе май фаворіте пълвѣкълзі, аз фькътъ пе D-на Габріела Азкіан съ кळेагъ вкете-теле де флорі че іаз арънкат дн роула Сорелі лзі Жокріс, о сденъ фаворітъ а челзі че сіпгър тра-дъкънд'о, аз креат зп неасемнат роу, ши аста пе ва фі де ацънс пентру пълвѣкъл, кареле кзпоаште днкъ май д'інпаинте тот ачееа че есте дн старе съ факъ D. Azkian, дн піеса а доза Жіжіеано къ Мърїзка репрезентаціе че аз днгрекътъ пе чеа де май нainte ши дн каре D-на Мерїнаска, дн роула еі фаворіт де Зінка, ажътатъ де D. Teodorini ши Бълънеско, аз дат пълвѣкълзі съ дндълеагъ, кът де мълт се поате perde, prin претендіеа де а се жъка піесеа нзоуъ ши а нъ се ренета челе плькъте! — Еар, кънд кортіеа с'аз рецінат ши пі се дн-тінсе къ гръпеле де дігані, кънд коръа актълзі а д 2-ле дн П Trovatore се езекутъ къ тоатъ

deplăințatea, și limba roșie, спорит дикъ prin
 ачесори ши костіаме; ага че диченъ о алт
 senzadie; къчи аста ера піеса де оказіе: Ціганіі,
 а къреіа астор нъ пі се снзе де афін, дасъ, се
 рекъноскъ дндатъ де пзвлік, дпъ гвстзл съ,
 стіа ши депрндере. Еар алецереа ши деслегареа
 нмерітъ а іпгрідеі цесзте дп пасторала Ціганіі
 есте зрѣтоареа: Ъп ціган вѣтрп, фѣзрар де
 месеріе, (D. Georgis) авеа доъ фете цемене, дп
 каре зна фрзтоасъ дп тоатъ регларітатеа класікъ
 а ачелі пеат че се дптімпіпъ знеорі; еар о алта
 аша де сізтъ, дпъ кзм адеце лі пзтем vede,
 Легат прпн жзрѣтпнт де репосата цемееа лі а
 пз ле тѣрїта, декът дптр'о зі; віетзл вѣтрп нз
 штіе че ва фаче съ дпцінеаскъ поронка воіеръ
 лі пропріетар, кареле, прпн вѣтав (D. Idieris) ді
 хотѣрѣсе съ ши тѣрїте пе Ангеліна (D-на Лзкіан),
 фата чеа фрзтоасъ, дпъ зн Ціврїлъ (D. Фрїмъ),
 слвт, възат ши дпкъ-кіор, дар фїз де цзде! Непор
 очїчїреа лі е дпкъ кз атѣта маї mare, кз кѣт
 Ангеліана ізвеа ши ера ізвітъ де зн жне пѣстор,
 Чїмвръ (D. Teodorini), кареле сзрпрїне де вѣтав
 пзъндъ ши ізвіта дп лок де тѣрма де ої, тпн
 гїнд'о ши дндемпнд'о а нз мерце дпъ зрѣтзл
 де Ціврїлъ, се vede nevoit а фзці де дпгрозїрї
 ши а се хотѣрї съ факъ че'ї ва венї дп гїнд; еар,
 віеата фатъ, дпъ че дпзадар се дппротїवेशте ла
 тоате сфѣтзїрїле, ростїрїле, тѣгзлїрїле ши ворвеле
 дѣлчі але вѣтавлзлі, кареле дши пзне тоатъ пѣтереа
 че о авеа, спре а о дпдѣплека съ іее пе фїчорзл
 цѣделзї, дпъ че еа хотѣреште дп фадъ, къ'ї а
 фзрїсітъ де тѣма-са ши легатъ а нз се тѣрїта
 дпайнтеа соръ-са; дпъ че кз окїї лзїрѣшадї дп
 роагъ съ о креадъ, къ ла цїган, фїї дпкъ маї
 аскзлтъ де прїпцїї лор, се хотѣреште дпфїне съ
 факъ кзм фѣкк варъ-са, карїа нз се дпвої а се
 тѣрїта кз зн Ромъп, ши съ се'нече дп Прѣт.

Нзпта дасъ, кїззїтъ де вѣтавлз іптересат
 дп аста, о апзкъ пе лок ши непорочїга е гага
 дпъ кзм декларъ дпсшї ватавлз, съ ши пзе грѣ
 тазїї свз жѣг, къчи: дпсодїреа са дпъ кодїка
 дївїлъ Кан II, фїла 22, § 154, есте хотѣрѣт де
 целедзїт кз зн рошъп, кареле есте словод, дпсъ,
 нз словод ка съ се ши дпсоаре кз чїне ва врої.
 Коцїла цеме, кзм аз цемѣт мїї, де атѣте секзле,
 еа е гага съ адаогъ зн властем маї пзлз аспра
 фамїлілор де стѣпнї, дпсъ, черзл ш'аз дпторс
 прївіреа астъ датъ, ши кпнд дпъ іпвестїтзра
 Жїзделзї Ціврїлъ, кз тоате съшпеле лі де влзъ
 вашъ, ватавлз стрїгъ ла чеата цїганїлор къ: пе-

гръ кз алъ нз'ї тог-зна, de-odatъ; Чїмвръ, вїзїтзл
 coldzїt de amor, адче естазл дп пзвліа
 стрїгнд: къ де астзї дпайнте алзл ши перъ е
 тот зна! кпнд прївіледегзл, дп сзпетзл doveї, чега
 офїсзл, прпн каре цїганї се десровеск, стрїгътеле
 зра! съ трѣаскъ Domnitorzл! нз се маї дпдъ
 лег де знде віп. Sentimentzл де пе сченъ се
 стрѣтзгъ дп тот театръ ши атѣче дп адезър авз
 рѣт тѣртзїеа фѣр есенціе, къ віпеле фѣкзт, дп
 ініма Ромъпзлзї есте прецїт, ши къ дпкъвїпдз
 реа ценералъ а пзвлікзлзї de-о-датъ ши дп тоатъ
 пѣтереа еї, е гласзл адезѣрат алъ рекъношпїнцїе
 че ши депзне трївзтзл кѣтръ ачїї менїдї де Про
 vїdenціе, а фї тпнгѣреа пеатзлзї оменеск, прпн
 пе'пчетата воїндъ съ факъ тот че се креде віпе!
 Дар, кпнд дп зрѣт фїїзлзї воерїзлзї пропрїетар
 венї съ дпѣреаскъ челе четїте, ши съ десамъ
 деаскъ пе ватавлз, че нз кредеа дп къдереа прїві
 легїїлор пентрѣ розїе; кпнд ел декларъ репзпдїеа
 реа прїнтелзї съз, ла дрїтзл десдзлзїрї пентрѣ
 цїганї; атѣчеа се порнї зн поз шїр де Бра!
 Domnitorzл Бра! Боерїї! репродзс кз літерѣ
 пе 4 vandїере пѣргате де цїганї, Бра! че се
 дпдої ла респзпсзл воерзлзї кѣтръ Жїзделе Цї
 врїлъ, аспра дптрѣвѣрїе че ва фаче кз маптаос
 рошїе ши кз вічїлз? менїте фїїнд а ста де акзт,
 пзмаї де довадъ, къ Молдо-Ромъпзл прпн дреп
 тате аз рескзтпѣрат зн віитор ферїче! Шї апої,
 кпнд Пѣсторзл Чїмвръ дши спзсъ історїа пентрѣ
 каре с'аз дпарїе ла оасте, кпнд зісъ кзшкъ ел
 воеште съ факъ ка стрѣвзпїї сзї, карїї дп паче
 пшѣтеаз ої, еар дп рѣсвоїс съ лзптзл пентрѣ
 Царъ, ш'аз маї адаос:

„Амъ зшвлъ ворва 'н деаръ,
 Къ дп астъ прїтѣваръ
 Вот тѣпа тѣрме 'н Бѣцеах,
 Къ-Ангелїана теа дп врадъ,
 Кз зн възѣт, кз-о сїнеадъ
 Съ трек Прѣтзл съ трек Бѣкзл,
 Съ фїз тот дп цара теа!

Атѣче, аплавселе, детзлзїрїле клесе де тоатъ
 трѣпа, пе каре о гратзлѣт дп аста саръ, нз коп
 тенїрѣ, ва дпкъ се дпдоїрѣ дп кзрзл цокзлзї
 Тарантелеї, есекзтатъ о датъ кз кзвїптеле хорѣї
 де доъ орї репегате дп теззл де Бра!

„Дптре а цереї зіле сїпте
 Азї е пзозл Анъ,
 Лїверзї де-амъ пайнте
 Чел че 'аз фост цїган,

Віват! Чед че ordonează
Omenirei хар,
Віват, Чед че просфореază,
Не-аа Патрией-Алтар!

Aliquis ex Omnibus.

Din „Albina Românească: Foiletonul Gaz. de
Moldavia.“

ЛЪСАЦИ ЛЪМИНАРЕА'Н ПАЧЕ.

Зъз дестъль певзніе,
Драці копії ть аскълатіи,
De-o despartь жакъріе
Voi de-акъта въ лъсаці; —
Вьдъ еъ кьгъз де тьлатъ въ плаче.
Апа жокъ копільрескъ;
Апъ еъ въ софътвекъ,
Лъсаці лъминареа'н паче.

Нъ черкаци, врьндъ а о стьлце,
Де пьтеці сьола пьтернікъ,
К'апоі іар, тотъ воі веді пькце
Рьтмьндъ пе дьтзперікъ:
Кьчі лъміна орі чеді фаче
Трезиіе на с'о авемъ,
Еъ де нопте тьлатъ ть темъ;
Лъсаці лъминареа'н паче.

De-орі че дькръ се досеште
Съз зъз вьлз дьтзвенекатъ,
De-орі че фантъ съ соьрнеште
Дьтз'зъз сконъ интересатъ: —
Еъ ть темъ, кьчі тьлатъ дьмі плаче,
De кьндъ сьантъ, ка съ прівекъ
Ла лъміна че ізвекъ;
Лъсаці лъминареа'н паче.

Драці копії че дьн тьлмиларе
Ськьтеці дькъ сьпьтотіи,
Нъ ведеді тьлата сьоларе
Къ в'а фаче оотікоіні?
Лъсаці дечи, кьчі орі чеді фаче
Жокъл вострѣ'н певзнескъ;
Драціи меі въ софътвекъ,
Лъсаці лъминареа'н паче.

Пентъа вострѣ'н фрьдезіне
Пъ'н авьніз в'а кьпьгатъ
Кьвеніта са тьрїме
Ка съ сьоле не'нчетатъ;
Дечи къ аста въ веді фаче
Апешні вожъ преа тьлатъ резъ,
Аскълатіи дечи гласъл тьзъ;
Лъсаці лъминареа'н паче.

О! лъсаці къ дьдзраре
Съ лъчеаскъ тотъ терезъ
Чед лъмінъ дьлче, каре
Маі алїнь реза мезъ:
Асфелъ пьтаі воі веді фаче
Трайл мезъ маі ферицітъ;
Въ розъ дечи преа зьмілітъ
Лъсаці лъминареа'н паче.

„Стеоа Дьн.“

D. Дьскълескъ.

О НОАПТЕ ПЕ ЛЪНЪ ДЪН МЪНЦІ.

Вівазъ, 15. Августъ 1855.

А ноптеі пеагръ мантъ пе лъте се авьазъ,
Натъра адормітъ тресаре 'н речі фіорі,
А мьнділар спинаре о пькль греа фьмеазъ,
Че кьде 'н строні де розъ пе тьфе ші пе флорі.

Ънз вьлз авьніз де чеацъ се ласъ пе кьшпїе,
Мїі фокърі сопноленте дїн стеле прїн елз вїлз.
Дьн спадїз атмосфера зъз рече вьлїтъ сьвдіе;
Тьчереа е прьбьндъ ші черїл е сепїлз.

Дьн досъла зъзі мьнте ші лъна се івеште;
Вьрскьндъ дьн дьврѣ'н рьзе д'зъз фокъ містерїдесъ;
Ънз фреамътъ о салътъ прїн фрьнзе че шонтепїте
Паръїле дьтгоанъ зъз імнъ мелодїесъ,

Се епърде' обатъ чеаца, се 'мпрьшїте, с'аскънде
Торенте де лъмінъ дьн гоанъ о авьнъ;
Прїн вьі, прїн рьнї, прьпъсгїї се дьче съ се 'нбьнде
Пе зьде, дьн вечи, рьзъ съ інтре пь авьнїтъ.

Стьлнъ престе спадїз, лъміна се дьпїнде,
А лор капете вьразі дьченъ а сьлтъра,
О лїнь дьн патъръ вїацъ се дьскїде.
Ші зьде мїі прїн пїетре дьченъ а тьртъра.

Дїн сонъз трезїді, тоді мьндїі дьлалъ а лор фрьнїте
Ші стьлчеле авьїте, де мїі фокърі склїнескъ,
Се паръ пьртъндъ къ тоді фантасгїче вестмїнте,
Апоі, дьн дьврѣ къ салътї, ла хоръ къ пернескъ,

Съ пьлакъ, жині даз тьана, зъз черк дьн дьврѣ
фьрмеазъ,
Се леагъл' дьн кадентъ, се мїшкъ, се опрескъ;
А апелор кьлїгаре аї лор наші регълеазъ,
Ші вьїле рескъ ші кодрїі клокотескъ.

Пїонъ 'н депьртаре пїангїчі окї холвеазъ.
Пе фрьнїте'ї дькредїтъ зъз поръ вьлїтъ с'аз пьсъ.
Ънз сепїлз фаче, — тоді мьндїі пе-лїнїште с'амазъ.
Ші лъна дьлз дьлсєл, грьвеште сїре авьсъ.

(Фоллет. Zimbrăzi.)

G. Meledon.